

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.011.3.018.4-051:796

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2170196>

ОКСАНА ДАНИСКО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4040-562X>

(Полтава)

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

У статті на основі конкретизації, систематизації та теоретичного аналізу наукової літератури визначено та схарактеризовано ти групи принципів організації навчальної взаємодії у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання: загальнодидактичні (основоположні в організації навчального процесу), загальнометодичні (базові для професійної підготовки) та спеціальні (характерні для змішаних освітніх середовищ).

Ключові слова: *принципи навчання; освітня взаємодія; професійна підготовка; майбутні вчителі фізичної культури; змішане навчання.*

Постановка проблеми. В умовах глобалізації, цифровізації, розвитку інноваційних технологій вітчизняний простір вищої педагогічної освіти також зазнає прогресивних трансформацій. Означені зміни закріплено у нормативно-правових державних документах (Закони України «Про освіту», 2017; «Про вищу освіту», 2015), в яких акцентується увага на забезпеченні якості освіти і освітньої діяльності, доступності та різноманітності, свободи «у виборі видів, форм, темпу здобуття освіти» [7]. На виклики часу упродовж останнього десятиліття в практику провідних закладів вищої освіти активно впроваджується змішаний підхід щодо організації навчання та професійної підготовки майбутніх фахівців, що інтегрує традиційні та інноваційні освітні технології. Отже, в умовах зміни освітньої парадигми набуває актуальності проблема обґрунтування організаційно-методичних аспектів упровадження змішаного навчання у процес професійної підготовки фахівців, визначення арсеналу принципів, моделей, методів, засобів організації навчальної взаємодії у комбінованих освітніх середовищах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема реалізації моделей змішаного навчання, стратегій та принципів організації навчально-педагогічної взаємодії у практиці професійної підготовки фахівців різних галузей стала предметом досліджень здебільшого крізь призму викладання окремих дисциплін для студентів технічних (В. Омельченко, Л. Усольцева), економічних (І. Малініна, А. Ковальчук), медичних (В. Блохін, Н. Бухнова) спеціальностей. Організаційно-методичні засади навчальної комунікації у змішаному навчанні майбутніх педагогів висвітлено в працях О. Коротун, О. Кривоноса, І. Максак, М. Медведєвої, О. Рафальської, Ю. Триуса. Переважно розглядаються аспекти професійної підготовки вчителів початкової школи, іноземної мови, інформатики.

Проведений аналіз численних досліджень дозволяє стверджувати, що проблема систематизації принципів організації навчальної взаємодії у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури в умовах змішаного навчання не отримала належного обґрунтування у вітчизняному науковому просторі.

Мета статті полягає у здійсненні теоретичного аналізу та узагальненні принципів організації навчальної взаємодії у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури в умовах змішаного навчання.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняні науковці одностайні в думці про те, що процес професійної підготовки майбутніх учителів в сучасних умовах розвитку освіти потребує вдоско-

налення. Так, Р. Ахметов та В. Шаверський наголошують, що професійна освіта майбутніх учителів фізичної культури повинна забезпечувати їхній високий професіоналізм, умови для самореалізації особистості, гнучкість, варіативність навчання, мобільність у реалізації професійних якостей і особистого творчого потенціалу в педагогічній діяльності [1, с. 2].

Отже, підготовка вчителя до здійснення професійної діяльності в умовах нової української школи має здійснюватися з урахуванням сучасних освітніх тенденцій. Однією з інноваційних технологій, що здатна забезпечити реалізацію означених підходів, є змішане навчання.

За визначенням дослідників, змішане навчання належить до так званого «третього покоління» систем дистанційного навчання [11, с. 26]. Погоджуємося з думкою В. Жуковського про те, що дистанційна освіта розвивається, використовуючи новітні технічні досягнення [3, с. 154].

Під навчанням ми розуміємо процес цілеспрямованої спеціально організованої взаємодії викладача та студентів, в ході якого здійснюється освіта, виховання та розвиток тих, хто навчається [2, с. 116]. Ми також погоджуємося з думкою З. Курлянд про те, що на формування майбутнього фахівця, на становлення його особистості впливають не лише навчання та програмний зміст освіти, що передається викладачем, а й інтелектуально-творча діяльність і самоосвіта, що здійснюються студентом [4, с. 109]. Вважаємо, що саме змішане навчання на етапі реформування вітчизняної системи освіти містить потенціал для реалізації означених положень. Його характерною особливістю є поєднання найкращих елементів традиційних методик індивідуального та групового навчання з інтерактивними інформаційно-комунікативними технологіями.

Загальноприйняте визначення поняття «змішане навчання» належить зарубіжним науковцям. Зокрема, американські дослідники Г. Харріман [8] та Р. Вьоз [12] схарактеризували змішане навчання як спільну освітню програму, що інтегрує міжособистісну (англ. *face-to-face*) та комп'ютерно-опосередковану (синхронну, *online* або асинхронну, *offline*) взаємодію студентів і викладачів у спеціально організованому засобах навчальних технологій педагогічному середовищі. Своєю чергою, професор масачусетського університету А. Хейнз потрактує змішане навчання як ефективне поєднання різних способів упорядкування і доставки навчального матеріалу, а також комбінування інноваційних моделей і стилів навчання, що базуються на відкритій комунікації всіх учасників освітнього процесу [9].

Найбільш повне визначення дефініції «змішане навчання» (англ. *blended learning*) належить американським дослідникам М. Горну та Х. Стаккер [10, с. 4]. Вони визначили змішане навчання як будь-яку формальну освітню програму, в якій компоненти традиційного та онлайн навчання доповнюють один одного і контролюються викладачем навчального закладу. При цьому студент частково відвідує аудиторні заняття, частково навчається онлайн, що дозволяє йому певним чином обирати час, місце, спосіб та / або темп навчання. Обов'язковою умовою такої освітньої взаємодії є набуття студентом нового індивідуального пізнавального досвіду.

Таким чином, змішане навчання поєднує *традиційне навчання*, що здійснюється в процесі безпосередньої взаємодії, *дистанційне навчання*, яке провадиться на відстані, опосередковано, та *електронне навчання*, що може відбуватися за умови як синхронної, так і асинхронної комунікації. Базовим складником цієї синергетичної системи є електронне навчання, яке, по-перше, уможливило поєднання в різних співвідношеннях традиційного й дистанційного навчання і в такий спосіб зумовило виникнення та поширення змішаного навчання, по-друге, сприяло формуванню нового освітнього середовища, функціонування якого вимагає урахування відповідних принципів організації навчальної взаємодії.

У сучасній дидактиці принципи навчання розглядаються в якості способів досягнення педагогічних цілей; як рекомендації, що спрямовують педагогічну діяльність і навчальний процес.

Професійна підготовка вчителя фізичної культури характеризується формуванням не лише метапредметних та загальнопедагогічних знань, а й спеціальних умінь і навичок. Узагальнення напрацювань зарубіжних та вітчизняних учених дозволило виокремити такі групи принципів організації навчальної взаємодії майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання: загальнодидактичні, загальнометодичні та спеціальні. Розглянемо їх.

Загальнодидактичні принципи є засадничими в організації навчальної інтеракції, оскільки цілісно пронизують складники системи педагогічної освіти і виступають підґрунтям її ефективного функціонування. У змішаному навчанні до таких відносимо: принципи інтегративності, системності, систематичності і послідовності; індивідуалізації та диференціації, доступності, наочності, діяльнісного характеру навчання.

Технологія змішаного навчання практично є втіленням принципу *інтегративності*, оскільки поєднує можливості живого спілкування в аудиторії з дистанційною взаємодією, що містить різні рівні електронної підтримки. Структурований навчальний матеріал у змішаному навчанні охоплює різні види контенту (текст, відео, звук, зображення, симулятивні вправи тощо), який контекстуально взаємопов'язаний з іншими навчальними дисциплінами і містить не лише методичні рекомендації та інструкції, розроблені викладачем, а й відкриті освітні ресурси. При цьому ці компоненти є взаємопов'язаними та доповнюють один одного.

Принцип *системності* забезпечується сукупністю теоретичних, методичних, організаційних положень, покладених в основу навчального процесу. У навчальному курсі, що передбачає змішану освітню взаємодію, елементи очного, електронного та дистанційного навчання мають доповнювати один одного і утворювати єдину систему. Всі складники – від постановки цілей заняття, розроблення завдань, добору освітніх інструментів залучення студентів у різні види навчальної активності до контролю результатів навчання – мають бути структурованими і підпорядковуватися єдиній меті. Отже, для забезпечення ефективної освітньої взаємодії, навчально-методичні матеріали мають бути логічно структуровані та відповідати етапам навчального процесу.

Принцип систематичності та послідовності. Незалежно від виду навчальної діяльності (аудиторна чи позааудиторна, групова чи індивідуальна), змішане навчання передбачає цілеспрямовану організацію занять і вправ. Відтак даний принцип передбачає неперервну освітню діяльність викладача (продумування системи упорядкування, викладу та подання навчального матеріалу, його постійне оновлення; розроблення чітких критеріїв оцінювання навчальної діяльності та способів підтримки студентів; актуалізація набутих знань; опора на набутий когнітивний та практичний досвід, фіксування уваги студентів на ключових питаннях; встановлення граничних строків виконання завдань, вимог щодо оцінювання та контролю навчальних досягнень), а також регулярну навчальну активність студентів (планомірне опрацювання теоретичного матеріалу; виконання завдань; здійснення рефлексії та саморефлексії результатів).

Принцип індивідуалізації та диференціації навчання базується на наданні кожному студентові можливості створення індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням його пізнавальних особливостей, здібностей, інтересів, ставлення до навчання. Це, насамперед, досягається за рахунок можливостей студента контролювати час і місце, варіювати способи і темп опрацювання навчального матеріалу, інтерактивністю завдань, комбінуванням традиційних та електронних засобів навчання.

З вищезазначеним органічно пов'язаний *принцип доступності*. Його методологічну основу складає не лише добір змістового матеріалу, що відповідає рівню пізнавального розвитку студентів, а й відкритість освітніх ресурсів, можливість опрацьовувати їх у будь-якому місці, в будь-який зручний для слухача час із будь-якого пристрою (персональний комп'ютер, планшет, смартфон). Реалізація даного принципу також передбачає постійний супровід студента, що вимагає регламентації часу, розроблення викладачем чіткої навігації в курсі, зрозумілих інструкцій, інструментів спілкування і консультування.

Принцип *діяльнісного характеру* в процесі реалізації змішаного навчання базується на активному залученні студентів до здобуття нових соціально та професійно значущих знань, умінь і навичок. Освіта – це спеціально організований процес формування у тих, хто навчається, структурованого емпіричного та практичного досвіду, що забезпечується не лише осмисленням теоретичного матеріалу, а й здатністю використовувати здобуті знання у практичній діяльності. Отже, викладач має забезпечити умови для набуття студентами такого досвіду у формальній та неформальній взаємодії (як в аудиторії, так і в онлайн-середовищі), створивши відповідні навчальні ситуації та завдання. Для всіх учасників освітнього процесу важливими характеристиками такої взаємодії є довіра, відкритість, готовність до індивідуальної та групової комунікації.

Другу групу складають *загальнометодичні принципи*, що є базовими у професійній освіті і «діють у будь-яких системах і ситуаціях навчання» [6, с. 182]. На думку В. Ортинського, такими є: принцип фундаментальності змісту навчання; науковості й зв'язку теорії з практикою; активності, самостійності і свідомості студентів у навчальній роботі; створення позитивного емоційного клімату, мотиваційного забезпечення діяльності й системи відносин; раціонального

поєднання колективних та індивідуальних форм і способів навчальної роботи, які забезпечують розвиток особистості, її індивідуальну самореалізацію [6, с. 181–182]. Схарактеризуємо їх як такі, що повною мірою відповідають концепції професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання.

Так, реалізація принципу *фундаментальності змісту навчання* у змішаному освітньому середовищі передбачає в якості системоутворюючих компонентів курсу чи освітньої програми використання матеріалів, які мають не лише загальнонаукове, а й професійно-прикладне спрямування і забезпечують формування фахових компетенцій майбутніх учителів фізичної культури. Як вказує Н. Морзе, зміст навчального матеріалу (зокрема електронного) повинен відповідати Державним стандартам України з напрямку підготовки фахівців, типовим програмам дисциплін професійного спрямування, обов'язковим навчальним виданням з дисципліни [5, с. 69].

Принцип *науковості й зв'язку теорії з практикою* корелює з попереднім принципом. Так, професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання, незалежно від засобів реалізації та рівня співвідношення традиційних і дистанційних компонентів (лекція в аудиторії, електронний формат лекцій, інтерактивний підручник, дистанційний курс-ресурс тощо), має забезпечувати генералізований зміст навчального матеріалу, релевантність вимог освітньої програми академічним та професійним потребам студентів, актуалізацію результатів навчання.

Принцип *активності, самостійності і свідомості студентів у навчальній роботі* вважаємо одним із ключових у змішаному навчанні, оскільки певна частина курсу має забезпечувати дистанційну, а отже відносно самостійну участь студента в навчальній діяльності та в її самоорганізації. Змішане навчання дозволяє студентові: поглиблено опрацювати певний важливий або цікавий для нього матеріал курсу завдяки додатковим відкритим ресурсам, за потреби повернутися до перегляду навчального відео або відкласти його на певний час, багаторазово вправлятися у виконанні тестових завдань та вправ-симуляторів з метою усунення помилок чи вдосконалення професійно значущих умінь і навичок, переглядати та коментувати роботи одногрупників, приватно консультуватися з викладачем щодо проблемних питань тощо. За таких умов студент отримує можливість свідомо й активно сприймати і опрацьовувати навчальний матеріал крізь призму індивідуального когнітивного смислу, а відтак стає суб'єктом самоосвіти, саморозвитку, саморефлексії.

Одним із провідних в умовах змішаного навчання також є принцип *раціонального поєднання колективних та індивідуальних форм і способів навчальної роботи*. Важливою умовою навчальної взаємодії у змішаному навчанні є не лише створення персоніфікованого освітнього середовища, а й забезпечення реалізації умов для навчальної колаборації (або навчання у співпраці) на засадах конструктивістської педагогіки. Комбінування традиційного та електронного навчання дозволяє створювати мікрогрупи студентів, які з одного боку, у спільній діяльності конструюють нове знання, а з іншого – кожен суб'єкт є достатньою мірою незалежним у виборі навчального матеріалу, завдань курсу та темпу їх виконання.

До третьої групи належать спеціальні принципи, що передбачають урахування особливостей організації навчання, яке поєднує елементи традиційної, дистанційної та електронної взаємодії. Ураховуючи практикоорієнтований характер професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, до цієї групи відносимо такі принципи: принцип адаптивності та гнучкості змісту навчального матеріалу, принцип елективності освітнього простору, принцип інтерактивності, принцип мобільності навчання.

Дотримання *принципу адаптивності та гнучкості змісту навчального матеріалу* забезпечує постійне оновлення і налаштування викладачем змісту курсу або програми згідно з потребами чи пізнавальними можливостями кожного студента, добір відповідних умов освітнього процесу засобів навчання, додаткових інструментів та електронних сервісів, створення багаторівневих завдань і видів контролю знань, наявність зворотного зв'язку. Це особливо важливо враховувати при формуванні та вдосконаленні рухових умінь і навичок, фізичних якостей майбутніх учителів фізичної культури, що потребує показу, демонстрації, неодноразового вправляння.

З вищезазначеним взаємопов'язаний принцип *елективності освітнього простору*, зумовлений реалізацією самостійного вибору студентом індивідуальної освітньої траєкторії у руслі майбутньої професійної діяльності: по-перше, в темпі та стилі опрацювання конкретного зав-

дання, вивченні окремої теми чи модулю; по-друге, в максимально ефективному та зручному поєднанні різнофункціональних компонентів навчальної системи та освітніх джерел (посібник з друкованою основою, мобільний застосунок, тренажер-симулятор тощо). Це дозволяє сформувати у студентів не лише базові теоретичні знання і практичні навички, а й сприяє вихованню у майбутніх вчителів фізичної культури відповідальності за процес та результат навчання, їх узгодженню з професійними інтересами.

Принцип *інтерактивності* передбачає діалогічну взаємодію між суб'єктами навчального процесу в мультимодальному освітньому середовищі, що значно виходить за межі навчальної аудиторії. У змішаному навчанні студент включений у кілька типів комунікації: він взаємодіє не лише з викладачем, з іншими студентами, зі змістом навчального матеріалу, а також з програмним забезпеченням, з комбінованим навчальним контентом, з автоматизованими системами навчання тощо. Дотримання цього принципу дозволяє вдосконалювати у студентів в процесі активного навчання не лише навички роботи з інформацією (пошук і аналіз з різних джерел), а й формувати власний стиль професійної діяльності та спілкування, розвивати вміння критично мислити та генерувати нові ідеї.

Принцип *мобільності* забезпечує студентів можливість навчатися в зручний час та в зручному місці. Його реалізація базується на використанні різнорівневих методичних систем, технологій та моделей навчання і зумовлює персоналізоване комбінування викладачем традиційного, дистанційного та електронного компонентів навчальної взаємодії. Це, в свою чергу, передбачає зміну ролі студента з пасивного слухача на активного співучасника освітнього процесу, а викладача – з транслятора певного обсягу інформації та контролера її засвоєння – на організатора навчального середовища, фаліситатора, тьютора.

Висновки. Таким чином, результати теоретичних пошуків та узагальнень наукових джерел засвідчують, що навчальна взаємодія у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти базується на принципах, які умовно можна поділити на три групи: загальнодидактичні (основоположні в організації навчального процесу), загальнометодичні (базові у професійній підготовці) та спеціальні (характерні для комбінованих освітніх середовищ). Урахування означених принципів забезпечує персоналізацію та диференціацію освітнього процесу, дозволяє адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних потреб студентів, надати їм можливість навчатися у зручному темпі, у зручний час та за потреби використовувати освітні ресурси віддалено, а використання інформаційно-комунікативних технологій дає змогу поглибити розуміння студентами навчального матеріалу, спілкуватися та налагоджувати співпрацю у груповій взаємодії, розв'язувати навчальні проблеми, моделювати різні професійні ситуації та виробляти стратегії професійної поведінки.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в обґрунтуванні ролі тьюторського супроводу професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури в умовах змішаного навчання з урахуванням вищезазначених принципів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ахметов Р. Ф. Проблеми й перспективи формування професійної майстерності фахівців фізичної культури засобами інноваційних технологій / Р. Ф. Ахметов, В. К. Шаверський // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2007. – №34. – С.50–52.
2. Педагогіка: Інтегрований курс теорії та історії: у 2-х ч. / За ред. А. М. Бойко. – Київ, Віпол, Полтава, Асмі. 2009. – Ч. 1. – 370 с.
3. Жуковський В. Особливості сучасного дистанційного навчання: потенціал та нові можливості використання / В. Жуковський, С. Галецький // Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка». – 2018. – № 6/38. – С. 154–165: doi: 10.24919/2313-2094.6/38.121430
4. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи : / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова та ін.; [За ред. З. Н. Курлянд]. – Київ, Знання, 2007. – 495 с.
5. Морзе Н. В. Критерії якості електронних навчальних курсів, розроблених на базі платформ дистанційного навчання / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології в освіті. – 2009. – № 4. – С.63–76.

6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник [для вищих навч. закладів] / В. Л. Ортинський ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. - К. : Центр учбової літ., 2009. – 472 с.
7. Про освіту: Закон України : : чинний в редакції від 05.09.2017 № 2145-19 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [офіційний веб портал]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Harriman G. What is Blended Learning? [Електронний ресурс] / G. Harriman // E-Learning Resources. – [Online]. Available: www.grayharriman.com/blended_learning.htm
9. Heinze A. Reflections on the Use of Blended Learning: Education in a Changing Environment / A. Heinze, C. Procter // Conference Proceedings, Heinze, 13-14 September 2004. – С. 8. – Retrieved from: usir.salford.ac.uk/1658/1/4247745025H_CP_-_paper9_5.pdf
10. Horn M. Blended: Using disruptive innovation to improve schools / M. Horn, H. Staker. – San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 2014. – 336 p.
11. Phipps R. What's the difference? A review of contemporary research on the effectiveness of distance learning in higher education / R. Phipps, J. Merisotis. – Washington, DC, The Institute for Higher Education Policy, 1999. – 49 p. – [Online]. Available: <https://eric.ed.gov/?id=ED429524>
12. Voos R. Blended Learning: What it is and Where it Might Take Us? / R. Voos. // Sloan-C View. – 2005. – 2(1). – Pp. 2–5. – [Online]. Available: <http://www.aln.org/publications/view/v2n1/blended1.htm>

REFERENCES

1. Akhmetov R. F. Problemy u perspektyvy formuvannya profesiinoi maisternosti fakhivtsiv fizychnoi kultury zasobamy innovatsiinykh tekhnolohii [Problems and prospects of physical culture specialists' professional mastery formation by innovative technologies facilities] / R. F. Akhmetov, V. K. Shaverskyi. // Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka. – 2007. – №34. – S.50–52. (in Ukrainian).
2. Pedahohika: Intehrovanyi kurs teorii ta istorii: u 2-kh ch. [Pedagogics: the Integrated course of theory and history: in 2 parts] / Za red. A. M. Boiko. – Kyiv, Vipol, Poltava-Asmi, 2009. – Ch. 1. – 370 s. (in Ukrainian).
3. Zhukovskiy V. Osoblyvosti suchasnoho dystantsiinoho navchannia: potentsial ta novi mozhlyvosti vykorystannia [The peculiarities of distance education: potential and new possibilities of the use] / V. Zhukovskiy, S. Haletskiy // Liudynoznavchi studii: zb. nauk. prats DDPU imeni Ivana Franka. Seriiia «Pedahohika». – 2018. – № 6/38. – S. 154–165: doi: 10.24919/2313-2094.6/38.121430
4. Kurliand Z. N. Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogics of higher educational institutions] / Z. N. Kurliand, R. I. Khmeliuk, A. V. Semenova ta in.; [Za red. Z. N. Kurliand]. – Kyiv, Znannia, 2007. – 495 s.
5. Morze N. V. Kryterii yakosti elektronnykh navchalnykh kursiv, rozroblenykh na bazi platform dystantsiinoho navchannia [Criteria of the electronic educational courses quality, worked out on the base of the distance education platforms] / N. V. Morze, O. H. Hlazunova // Informatsiini tekhnolohii v osviti. – 2009. – № 4. – S.63–76.
6. Ortynskyi V. L. Pedahohika vyshchoi shkoly: navch. posibnyk dlia vyshchykh navch. zakladiv [Pedagogics of higher educational institutions] / V. L. Ortynskyi ; Lvivskiy derzh. un-t vnutrishnikh sprav. - K. : Tsentr uchbovoi lit., 2009. – 472 s.
7. Pro osvitu: Zakon Ukrainy : : chynnyi v redaktsii vid 05.09.2017 № 2145-19 [Elektronnyi resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy: [ofitsiyni veb portal]. [The Verkhovna Rada of Ukraine About Education (Law of Ukraine)]. – [Online]. Available: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Harriman G. What is Blended Learning? [Електронний ресурс]/ G. Harriman // E-Learning Resources. – [Online]. Available: www.grayharriman.com/blended_learning.htm
9. Heinze A. Reflections on the Use of Blended Learning: Education in a Changing Environment / A. Heinze, C. Procter // Conference Proceedings, Heinze, 13-14 September 2004. – С. 8. – Retrieved from: usir.salford.ac.uk/1658/1/4247745025H_CP_-_paper9_5.pdf
10. Horn M. Blended: Using disruptive innovation to improve schools / M. Horn, H. Staker. – San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 2014. – 336 p.
11. Phipps R. What's the difference? A review of contemporary research on the effectiveness of distance learning in higher education / R. Phipps, J. Merisotis. – Washington, DC, The Institute for Higher Education Policy, 1999. – 49 p. – [Online]. Available: <https://eric.ed.gov/?id=ED429524>
12. Voos R. Blended Learning: What it is and Where it Might Take Us? / R. Voos. // Sloan-C View. – 2005. – 2(1). – Pp. 2–5. – [Online]. Available: <http://www.aln.org/publications/view/v2n1/blended1.htm>

OKSANA DANYSKO

PRINCIPLES OF EDUCATIONAL COOPERATION ORGANIZATION IN THE PROCESS OF FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS PROFESSIONAL TRAINING IN CONDITIONS OF BLENDED LEARNING

In the article on the basis of specification and systematization of theoretical analysis the principles of educational cooperation organization are generalized in the process of future physical culture teachers' professional training in conditions of blended learning. From positions of constructivism the education is examined as a process of the purposeful specially organized cooperation of teacher and students, during this process the students' education, upbringing and development is being fulfilled. It is set that blended learning combines three interrelated constituents: traditional education, realized in the process of direct cooperation, distance education, conducted remotely, mediated, and e-learning, that can take place in case of both synchronous and asynchronous communication. It is proved that educational cooperation in the process of future physical culture teachers' professional training in conditions of blended learning in higher educational institutions is based on principles that conditionally can be divided into three groups: general didactic (fundamental for educational process organization – integrative; systemic; systematic and sequence; individualization and differentiation; availability; illustrative; active character of learning), general methodological (basic for professional training – fundamentality of educational maintenance; scientific character and connection of theory with practice; students' activity, independence and consciousness in educational work; positive emotional climate creation, providing the motivation of active work and relations system; rational combination of collective and individual forms and methods of educational work, that provides the development of personality, his or her individual self-realization) and special (typical for the blended educational environments – adaptivity and flexibility of educational material maintenance; electiveness of educational space; interactivity; mobility of education). Taking into account these marked principles provides personalization and differentiation of educational integrative cooperation, allows to adapt educational material to the individual necessities of students, to give them possibility to study in a comfortable rate, in comfortable time and if necessary to use educational resources remotely, and the use of informatively-communicative technologies gives an opportunity to deepen the students' understanding of educational material, to communicate and to establish cooperation in group communication, to decide educational problems, to think critically, to design different professional situations and to produce the professional behavior strategies.

Keywords: *principles of education; educational cooperation; professional training; future physical culture teachers; blended learning.*

Одержано 05.09.2018р.